

Driemaal is scheepsrecht

Zo'n 12-13 jaar geleden zag ik op De Pan (de jaarlijkse beurs voor kunst, antiek en design in Amsterdam) een heel bijzondere Bateba van de Lobi. Alvorens verder te gaan even een korte uitleg.

Tot de Lobi behoren 160.000 mensen, die wonen in het zuiden van Burkina Faso, het noorden van Ivoorkust en het westen van Ghana.

Hun belangrijkste bestaansmiddel is landbouw. Het zijn grotendeels overtuigde animisten, zij geloven dat alles bezielde is door goede en kwade geesten, die we *Thila* kunnen noemen. Dat klopt niet helemaal, maar de Lobi-kosmos is te ingewikkeld om hierop in dit kader verder in te gaan.

Deze *Thila* kunnen je leven beïnvloeden en dus is het zaak ze goedgunstig te stemmen. Dat kan onder meer gedaan worden door beelden te laten snijden en deze op het altaar te plaatsen. Eerst dan noemt men ze *Bateba* en zijn het voor de Lobi levende wezens geworden waaraan men kan offeren enz.

Men heeft deze *Bateba* onderverdeeld en geeft dit aan door er een woord aan toe te voegen. Bijvoorbeeld:

- *Bateba Phuwe*, dat betekent 'gewoon'. Deze *Bateba* hebben hun armen naast het lichaam,
- *Bateba Ti puo*, met een afwerende houding, deze steken een dan wel beide armen omhoog,
- *Bateba Bambar*, dit is de 'verlamde', deze ligt half onderuitgezakt en zorgt voor de bescherming van het huis tegen dieven.

Men heeft ook een restcategorie gecreëerd en die noemt men *Bateba Ti bala*, de uitzonderlijke.

Het beeld dat ik zag op de Pan was uitzonderlijk, het had vier hoofden. In het dagelijks leven kom je ze zo minder vaak tegen, maar dat niet alleen, de vier hoofden waren ook uitzonderlijk goed

'Mijn' Babeta Ti bala,
h 62 cm.

gesneden. Het beeld maakte me hebbelijk. Ik vroeg de verkoper naar de prijs en toen nam mijn hebberigheid direct wat af. Nu is het natuurlijk zo dat op de Pan de prijzen niet automatisch de pan uit moeten rijzen, maar van deze vraagprijs kon een klein gezin toch leuk twee weken op vakantie.

Enkele jaren later ging ik met een vriend naar een veiling van Zemanek in Würzburg. Na afloop van de veiling mogen de bezoekers van een tafel met oude catalogi een exemplaar meenemen. Op die manier slibt Davids magazijn niet dicht. Ik nam mee catalogus 66 van de veiling van 17 september 2011. Thuis zag ik dat op blz.164 onder nr.197 op een hele pagina de *Bateba Ti bala* met de vier hoofden stond afgebeeld. De richtprijs was al wat vriendelijker geworden. Ik heb de volgende dag direct gebeld, maar het was een oude catalogus en het beeld was helaas niet meer beschikbaar.

Een jaar geleden liep ik rond op een beurs en wie schetst mijn verbazing, daar stond in volle glorie, laat ik maar zeggen 'mijn' *Bateba Ti bala*, met de vier hoofden. Ik bracht een bod uit, van de hoogte van een All Inclusive reis van tien dagen met Thomas Cook, en nu staat dit beeld op mijn tafel, terwijl ik dit stukje schrijf en ze kijkt met één hoofd toe. Kunst als je vier hoofden hebt.

Ik ben blij met haar. Of ze blij is met mij weet ik niet, we leven in gescheiden werelden.

Inderdaad, *driemaal was scheepsrecht*.
rgp.wijffels@telfort.nl

**Bateba Ti bala
van de Lobi**

